

PRIORITERING INOM FYSISK PLANERING – VILKEN VÄG SKA KOMMUNERNA GÅ?

Svenska kommuner befinner sig just nu i en ansträngd ekonomisk situation med både brist på ekonomiska resurser och personal. Samtidigt råder det en efterfrågan på bostäder och svenska kommuner är den part som ansvarar för utvecklingen av den fysiska planeringen. Genom att ha en metod för att prioritera inom den fysiska planeringen kan resurserna läggas på det som anses mest angeläget. Men vilka metoder använder kommunerna och hur arbetar dem egentligen?

Arbetet Hur prioriterar svenska kommuner sin fysiska planering? syftar till att skapa förståelse för hur svenska kommuner arbetar med prioritering av sin fysiska planering, alltså vilka detaljplaner kommunen väljer att påbörja arbetet med och som de därmed prioriterar. Arbetet kartlägger ett tidigt skede i kommuners arbetsprocess av en ansökan om detaljplan, samt hur kommuners metod för prioritering ser ut. Även för- och nackdelar med dessa metoder undersöks. Arbetet möjliggör stöd för kommuner som vill utforma en metod för prioritering och bidrar med förståelse för externa parter gällande kommunens arbete med ansökningar om detaljplan.

För att besvara arbetets syfte undersöks fyra kommuners arbetsprocesser och prioriteringsmetoder. Dessa kommuner är Skellefteå, Norrköping, Jönköping och Helsingborg. Genom intervjuer fastställs att kommunerna arbetar på olika sätt. Skellefteå arbetar exempelvis olika beroende på om en extern part ansöker om en plan eller om det är kommunen själva. De övriga kommunerna gör inte skillnad på dessa. Även antalet politiska beslut som tas under den avgränsade arbetsprocessen skiljer sig. Norrköping och Skellefteå arbetar med planbesked och planuppdrag medan Helsingborg och Jönköping har valt att slå ihop dessa beslut. Genom ett planbesked visar kommunen på att de avser att inleda ett planarbete. Ett planuppdrag är ett beslut om att kommunen ska påbörja arbetet med en detaljplan.

Något de fyra kommunerna har gemensamt är att de tidigt i processen möjliggör för kommunens olika kompetenser att diskutera de

inkomna planansökningarna. Detta görs i kommunerna genom att sätta ihop arbetsgrupper. Jönköping, Norrköping och Skellefteå möjliggör även i ett tidigt skede för sökande att diskutera sin ansökan med kommunen.

Ur studien framgår det att de fyra kommunerna har olika metoder för prioritering av vilka detaljplaner som kommunen tänker påbörja att arbeta med. Skellefteå, Norrköping och Jönköping prioriterar utefter kriterier medan Helsingborg prioriterar utifrån sina kommunala mål.

Kommunernas metoder har sina likheter och skillnader. Skellefteå och Jönköpings metoder tolkas som detaljerade medan Norrköping och Helsingborgs metoder tolkas som övergripande. En detaljerad metod består av tydliga kriterier eller mål som definierar vilka typer av projekt som prioriteras samt exempelvis antal bostäder som en detaljplan möjliggör för. En övergripande metod består av prioriteringar som innefattar ett tolkningsutrymme av vilka projekt som kommunen vill prioritera.

Oavsett vilken prioriteringsmetod som kommunerna använder är det tydligt att politikerna kan påverka prioriteringen under arbetsprocessen. Det finns även andra aspekter som inverkar på vilken detaljplan kommunen prioriterar, som tidiga markförvärv och översiktlig planering.

Sammanfattningsvis bör en kommun som vill vara transparent mot externa parter ha en prioriteringsmetod som är detaljerad och publicerad på den kommunala hemsidan. En kommun som vill vara mer agila i vilka projekt de vill prioritera ska arbeta utefter en mer övergripande metod. Alla kommuner bör ha en utarbetad prioriteringsmetod för att kunna fördela sina resurser mer effektivt, men det viktiga är att kommunen måste arbeta utefter kriterier eller mål som är anpassade efter kommunens behov.

Moa Lilja & Lina Ottosson

4 juni 2024